

Bygg och miljökontoret Hälsoskydd

2012:1

Tillsyn av piercing- och tatueringsverksamheter

Projektet är utfört av Bygg och miljökontoret, miljö- och hälsoskydd, Norrköpings Kommun. Ansvarig för denna rapport är Pia Kagevik, 011 – 15 14 79, och Magdalena Hallberg, 011 – 15 63 85. Vid frågor om innehållet kontakta Bygg och miljökontoret, tfn 011- 15 60 60

Sammanfattning

Under våren 2012 deltog Bygg och miljökontoret i Norrköpings kommun i ett frivilligt nationellt tillsynsprojekt om hygien, rengöring och egenkontroll inom piercings- och tatueringssamheter arrangerat av Socialstyrelsen.

Projektets syfte var att öka kunskapen hos dessa verksamheter men också hos kontrollmyndigheten för att verka för en säker piercing och tatuering. Syftet med projektet var också att kontrollera att de verksamheter som fått tillsyn bedrivs på ett sådant sätt att risk för olägenhet för kundernas hälsa inte uppstår.

I projektet ingick 12 stycken piercing- och tatueringssamheter, varav två har kosmetisk tatuering. De flesta av verksamheterna var registrerade hos Norrköpings kommun sedan tidigare.

Tillsynens fokus låg på att kontrollera verksamheternas rutiner kring hygien, rengöring och egenkontroll. Resultatet visade att verksamheterna är väldigt medvetna om vilka risker som verksamheten kan medföra.

De största bristerna ligger i avsaknaden av dokumenterad egenkontroll samt att fel typ av autoklav används, då nya riktlinjer har införts. Provstickor som indikerar om autoklaven uppnått godkänt resultat har dock använts som ett slags "kvitto" på om autoklaveringen uppnått rätt tryck och materialet i autoklaven uppnått ett sterilt resultat.

Innehållsförteckning

<i>Sammanfattning</i>	3
<i>Bakgrund</i>	5
<i>Projektets syfte</i>	5
<i>Metod</i>	5
<i>Resultat</i>	6
<i>Allmänt</i>	6
<i>Hygien</i>	6
<i>Rengöring</i>	7
<i>Egenkontroll</i>	7
<i>Slutsatser</i>	8
<i>Bilaga 1 – Checklista tatuering/piercing</i>	9
<i>Bilaga 2 - Informationsskrivelse</i>	14

Bakgrund

I Norrköpings kommun finns det ett stort antal lokaler och verksamheter som omfattas av 38 § Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd punkt tre, så kallade hygienlokaler. Enligt förordningen om tillsyn enligt miljöbalken är det Bygg och miljökontoret som har tillsynsansvar över dessa typer av verksamheter.

Alla yrkesmässigt hygieniska verksamheter som är stickande eller skärande är anmälningspliktiga. Om man använder redskap som penetrerar huden finns risk för blodsmitta med mera via otillräckligt rengjorda instrument. Under begreppet yrkesmässigt hygienisk verksamhet innefattas ett flertal olika typer av verksamheter, tatuering och piercing är några av dem.

I Norrköpings Kommun finns det idag 12 stycken registrerade verksamheter som erbjuder allmänheten piercing- och/eller tatueringmöjligheter. Två stycken av dessa är skönhetssalonger vilka erbjuder allmänheten möjligheten till kosmetisk tatuering. De flesta av verksamheterna erbjuder endast tatuering till allmänheten då omfattningen och efterfrågan på piercing tycks minska. Alla registrerade piercing- och tatueringverksamheter ingick i projektet och har fått tillsyn.

De flesta aktuella verksamheterna som fått tillsyn var sedan tidigare anmälda till Bygg och miljökontoret i Norrköping. Information gällande så kallade ”hemmatatuerare” inkom till Bygg och miljökontoret i samband med den tillsyn som utfördes inom projektet. Informationen innehöll uppgifter med namn och facebookuppgifter. Hur dessa uppgifter kommer att hanteras framöver är något som Bygg och miljökontoret får ta ställning till vid ett senare skede.

Tillsynen fokuserade som tidigare nämnt främst på hygien, rengöring och egenkontroll. För att få en djupare insikt kring verksamheternas rutiner inom dessa områden kontrollerades bland annat ansvarsfördelning, rutiner vid ingrepp/behandling, rengöringsmetoder, skriftligt skötselråd och information till kund, städutrymme samt handtvättsmöjligheter i anslutning till behandling.

Socialstyrelsen har det centrala tillsynsvägledningsansvaret när det gäller piercing och tatuering. Socialstyrelsen tillhandahöll också stöd för kommunerna under projektets gång.

Projektets syfte

Syftet med projektet är att öka kunskapen om och hos piercing- och/eller tatueringverksamheter vad gäller smittskydd, hygien och städning så att risk för olägenheter för kundernas hälsa inte uppstår. Vidare ska projektet också bidra till ökad kunskap hos kontrollmyndigheten för att verka för att tillsynen blir mer säker och av högre kvalitet.

Metod

Varje deltagande kommun har själva fått välja hur tillsynen ska läggas upp och vilken ambitionsnivå som ska sättas, till exempel antalet objekt som ska få tillsyn. I Norrköpings kommun finns det 12 stycken anmälda piercing- och/eller

tatueringsverksamheter, vilka alla också valdes till att ingå i projektet. Utifrån Socialstyrelsens vägledande material togs sedan en checklista fram, se bilaga 1, för att kunna svara på de fokusområden tillsynen tilldelats.

Efter fastställandet av checklista skickades en informationsskrivelse ut till berörda verksamheter, se bilaga 2. Skrivelsen innehöll bland annat information om tillsynens syfte, information om Socialstyrelsen projekt samt en del information gällande egenkontroll.

Alla tillsynsbesök var bokade tillsammans med den/de ansvariga för verksamheten. Vid tillsynsbesöket skedde en genomgång av checklistan samt en rundvandring i verksamheten. Efter tillsynsbesöket skickades en kontrollrapport till verksamheterna med resultatet från tillsynen.

Eventuella återbesök ligger utanför det ordinarie projektet. Besöken och övrig handläggning har ingått i verksamheternas årliga avgift.

Resultat

Allmänt

Samtliga inspekterade verksamheter har fått någon form av anmärkningar. Vilka typer av anmärkningar verksamheterna fick skiljer sig en hel del från verksamhet till verksamhet. Verksamheterna meddelades skriftligen i inspektionsrapporterna vilka de fastställda anmärkningarna var.

Av de besökta verksamheterna erbjöd två verksamheter kosmetisk tatuering, en verksamhet endast piercing, sju verksamheter endast tatuering och två verksamheter både tatuering och piercing.

Alla 12 verksamheter fick anmärkning på att de inte ger kunder skriftliga skötselråd efter behandling och/eller att verksamhetsutövarna inte ger ut skriftlig information gällande infektionsrisker, smittorisker och att blodgivning inte får ske inom 6 månader efter behandling.

Hygien

Innan behandling ska alltid huden desinficeras. Om detta utelämnas är risken då stor att bakterier på huden förs in djupare i hudlagret och orsakar infektioner. Ingen av verksamheterna fick någon anmärkning på detta.

Majoriteten av verksamhetsutövarna använder sig av rena arbetskläder vilka är avsedda för arbetet. Tre av de besökta verksamheterna hade klädsåp där de förvarade sina arbetskläder i verksamheten.

Vid behandling är det oerhört viktigt att verksamhetsutövarna har en god handhygien genom att tvätta händerna med flytande tvål och vatten, spritar händerna och låter dem lufttorka. Det är också av oerhört stor vikt att verksamhetsutövarna använder sig av engångshandskar vid kontakt med sterila miljöer och vid behandling. Tre av verksamheterna har inget handfat i anslutning

till behandlingsplatser. Fem stycken av de aktuella verksamheterna saknade också ett ändamålsenligt städutrymme med utslagsvask, detta ska finnas så att risken för smittspridning minskar. Dessa anmärkningar är med i uppföljningsplanen för 2013 i och med att det blir svårt att upprätthålla en god handhygien utan ett handfat i anslutning till behandling samt att det är av stor vikt att smittspridningsriskerna minimeras.

För att undvika kontaminering av tatueringsfärgerna bör dessa förvaras i miljöer där risk för kontamination minskar, gärna också mörkt och svalt. Hanteringen av tatueringsfärgen är avgörande för hur länge en färg håller i förpackningen. Tillverkaren av tatueringsfärgen bör kunna ge anvisningar kring förvaring och hållbarhet. Sju stycken av verksamheterna fick anmärkning på att de antingen förvarar tatueringsfärgerna i olämpliga miljöer och/eller att de saknar innehållsförteckning på separat papper över färgerna, det räcker alltså inte med att det står på flaskan på grund av att detta lätt försvinner eller blir smutsigt.

Rengöring

Fyra stycken verksamheter hade inte en godkänd autoklav där sterilisering av instrument sker. Socialstyrelsen meddelar att en piercing- och /eller tatueringerverksamhet där rörformiga instrument så som tuber och rörformiga stansar används behövs en klass B-autoklav för sterilisering. En B-autoklav ska också valideras på plats i verksamhetens lokal vid installationen.

Vid två av verksamheterna användes fel typ av desinfektionsmedel med för låg volymprocent alkohol. För att en god handhygien ska kunna upprätthållas ska händerna tvättas med flytande tvål och vatten, händerna spritas med desinfektionsmedel (etanol med lägst 70 volymprocent alkohol eller propanol med lägst 60 volymprocent alkohol) och sedan låta dem lufttorka.

Egenkontroll

Det är verksamhetsutövarens skyldighet att veta om vilka risker dennes verksamhet innebär men även att aktivt arbeta med förebyggande åtgärder och då bland annat genom egenkontroll. Att kontinuerligt arbeta med egenkontrollen innebär detta en kvalitetssäkring gentemot både kunder och tillsynsmyndigheten. Vid de utförda tillsynsbesöken kunde man se att de flesta verksamheterna har idag omfattande och väl anpassade rutiner för verksamhetens omfattning, de finns dock inte dokumenterade.

Tre stycken av de tolv verksamheterna saknade helt en dokumenterad egenkontroll. De resterande verksamheterna hade någon typ av anmärkning som kräver att den dokumenterade egenkontrollen måste kompletteras.

Vid besöken har det konstaterats att några av verksamheterna inte utför regelbundna funktionskontroller av autoklaven. Krav på detta har ställts.

I sju av tolv verksamheter behöver kemikalieförteckningen kompletteras eller så saknas den helt. Kemikalieförteckningen ger verksamheten möjlighet att ha en översikt över vilka kemikalier verksamheten använder och vilken miljöpåverkan

de har. En verksamhetsutövare är hela tiden ansvarig för att bästa möjliga produkter används i verksamheten med hänsyn till både människor och miljö.

Slutsatser

Resultatet av projektet visar att samtliga verksamheter fick någon slags anmärkning. Bristerna hos verksamheterna varierade mycket och vissa fick färre och mindre anmärkningar och några fick större och mer omfattande anmärkningar. De flesta verksamheter bedöms, trots användandet av fel typ av autoklav, ändå ha goda kunskaper kring smittrening och hygien.

Uppföljning gällande autoklav, handfat och städutrymme kommer att ske under 2013. Det är viktigt att kontrollera att autoklaven fungerar optimalt. Fram tills dess att rätt typ av autoklav införskaffas har krav ställts på att kontrollstickor som visar autoklaveringens resultat ska användas vid varje autoklavering, men även att kontinuerliga sporprovsanalyser ska skickas iväg för kontroll.

Bilaga 1 – Checklista tatuering/piercing

PROJEKT TILLSYN I PIERCING- OCH TATUERINGSVERKSAMHETER

Objekt: _____

Datum: _____

Närvarande: _____

Innehavare: _____

Kontaktperson: _____

Mobil: _____ Telefon: _____

Fastighetsbeteckning: _____ Adress: _____

Verksamheten finns sedan tidigare anmäld Ja Nej

Ny anmälan Hemmatatuerare

Finns fler egna företagare i lokalen? Ja Nej

Om ja, hur många: _____

Är de anmälda sedan tidigare? Ja Nej

LOKALEN

Ventilation: Självdrag Mekanisk F Mekanisk FT

Tillfredsställande ventilation: Ja Nej

OVK: _____

Antal behandlingsplatser

Tatuering: _____ Piercing: _____ Annat: _____

Hur många utövare

Tatuering: _____ Piercing: _____ Annat: _____

Har verksamhetsutövarna gått några kurser om hygien och rengöring? Ja Nej

Vem och vad:

Egenkontroll

Finns rutiner för egenkontroll? Ja Nej Delvis

Allmänt

- 1 a) Finns aktuellt städschema omfattande alla utrymmen? Ja Nej
- b) Som visar vem som ska göra vad, även vid sjukdom? Ja Nej
- c) Som visar vilken omfattning städningen ska ha? Ja Nej
- d) Som visar hur ofta städningen ska ske? Ja Nej
- 2 Känner alla som använder lokalen till schemat? Ja Nej
- 3 Finns städutrymme med utslagsvask och vatten? Ja Nej
- 4 Är de kemiska produkterna som används i verksamheten förtecknade? Ja Nej

Vad används de till: _____

- 5 Finns innehållsförteckning för tatueringsfärgerna? Ja Nej
- 6 Finns analysrapporter från tillverkare/importör för färg över riskämnen/föreningar? Ja Nej

Rutiner vid ingrepp/ behandling

- 7 Erhålls god handhygien vid ingrepp/ behandling? Ja Nej
- 8 Används skyddshandskar av engångsmaterial? Ja Nej
- 9 Finns skriftlig rutin för hur arbetsplatsen görs i ordning innan tatuering/ piercing? Ja Nej
- 10 Finns desinfektionsmedel för hud och slemhinnor som ska behandlas (penetreras)? Ja Nej

- 11 Finns det handtvättsmöjligheter i anslutning till behandling utrustad med Ja Nej
flytande tvål, engångshanddukar och desinfektionsmedel?

Utrustning

- 12 Används verktyg av engångsmaterial? Ja Nej Blandat

Om ja, vilka typer av material: _____

- 13 Används sterila färglösningar? Ja Nej

- 14 Förvaras de sterila/desinficerade materialen i miljöer Ja Nej
där risk för kontaminering kan minimeras (Skåp med luckor etc.)?

Kommentarer:

Rengöring, desinfektion, sterilisering

- 15 Hur förbereds behandlingsplatsen innan
behandling? _____

- 16 Sker rengöring av instrument på lämplig avskild plats: Ja Nej

- 17 Finns diskmaskin? Ja Nej

- 18 Finns diskdesinfektor? Ja Nej

- 19 Rengöringsmetod

Vilken typ av steriliseringsutrustning används?

- 20 Funktionskontrolleras sterilisatorn (sporprover, kontrollrör, termometer)? Ja Nej

Om ja, hur ofta (varje kvartal)? _____

- 21 Finns kundtoalett/er med flytande tvål och engångshanddukar? Ja Nej

Personal

- 23 Har personalen på sig arbetskläder? Ja Nej
- 22 Har personalen på sig smycken, accessoarer etc.? Ja Nej

Avfall

- 24 Uppkommer riskavfall (t.ex. skalpeller, nålar osv.)? Ja Nej
- 25 Finns avfallsbehållare med lock tillgängligt? Ja Nej
- 26 Finns det något soputrymme i anslutning till lokalen? Ja Nej
- 27 Är rutinerna för omhändertagande av riskavfall godkända? Ja Nej

Information

- 28 Får kunderna information gällande risken för infektioner? Ja Nej
- 29 Får kunderna information gällande risken för nickelallergi? Ja Nej
- 30 Får kunderna information gällande allmänna smittorisker? Ja Nej
- 31 Får kunderna information gällande att blodgivning inte får ske inom sex månader? Ja Nej
- 32 Medföljer skriftliga skötselråd? Ja Nej

Övrigt

- 33 Finns det regler för om minderåriga behandlas? Ja Nej
- 34 Finns det några särskilda rutiner för miljöanpassade inköp av kemikalier? Ja Nej
- 35 Finns kundregister? Ja Nej
- 36 Finns frågeformulär till kunden om överkänslighet och sjukdomar? Ja Nej
- 37 Finns skriftlig information om hälsorisker och lämplig eftervård? Ja Nej

Egenkontrollen behöver kompletteras med följande:

Övriga

kommentarer: _____

Bilaga 2 - Informationsskrivelse

Nationellt tillsynsprojekt om piercing och tatuering 2012

Miljö- och hälsoskyddskontoret kommer under året att genomföra ett tillsynsprojekt om bland annat hygien och egenkontroll på alla piercing- och/eller tatueringverksamheter i Norrköpings kommun. Tatueringverksamhet innefattar även kosmetisk tatuering och permanent make up. Projektet är en del av ett nationellt projekt som Socialstyrelsen initierat (se länk nedan).

Syftet med projektet är att säkerställa att varje piercing- och/eller tatueringverksamhet i Norrköping har rutiner för egenkontroll vad gäller hygien, smittskydd och städning.

Exempel på områden som bland annat kontrolleras:

- Innehållsförteckning över innehållet på tatueringsfärgen.
- Rutiner för funktionskontrollen av diskdesinfektor och steriliseringsutrustning.
- Handfat i anslutning till behandlingsplatsen.
- Rutiner ska finnas för rengöring av behandlingsplats, rengöringsutrymme och andra lokaler/utrymmen.

Tillsynsbesök

Varje piercing- och/eller tatueringverksamhet kommer att bli kontaktad av miljö- och hälsoskyddskontoret för att boka in ett tillsynsbesök. Tillsynsbesöket kommer att bestå av diskussioner om verksamhetens rutiner för hygien, smittskydd och städning utifrån en checklista samt en rundvandring i verksamhetens lokaler. Besöket beräknas ta ungefär 2 timmar. Genomförs

Efter tillsynsbesöket skickas ett bedömningsbrev till respektive verksamhet med återkoppling från besöket och eventuella krav på åtgärder.

Tillsynsbesöken kommer att pågå mellan februari och maj.

Egenkontroll

En verksamhetsutövare är enligt miljöbalken skyldig att ha kunskap om sin verksamhets påverkan på miljön och på människors hälsa. Det innebär att den som är ansvarig för en piercing- och/eller tatueringverksamhet också är ansvarig för dess påverkan på miljön och inte minst för kundernas hälsa. I ansvaret ingår att kontrollera sin verksamhet, att ha en egenkontroll.

Denna egenkontroll handlar om att kartlägga vilka sätt som verksamheten påverkar omgivningen (d.v.s. vilka risker det finns), upprätta skriftliga rutiner för hur dessa risker ska hanteras samt följa upp det dagliga arbetet utifrån rutinerna.

Genom arbetet med egenkontrollen sker på detta sätt hela tiden en förbättring av hur riskerna hanteras och därmed också ofta en minskning av riskerna. Med andra ord är egenkontrollen ett förebyggande arbete.

Mer information

Mer information om projektet och om egenkontroll finns på Socialstyrelsens hemsida, www.socialstyrelsen.se/halsoskydd/hygien/piercingochtatuering.

Vid frågor, vänligen kontakta Pia Kagevik via tfn 011-15 14 79 eller e-post pia.kagevik@norrkoping.se, eller Magdalena Hallberg via tfn 011-15 63 85 eller e-post magdalena.hallberg@norrkoping.se.

Med vänliga hälsningar

NORRKÖPINGS KOMMUN
Miljö- och hälsoskyddskontoret